

bureau Brandeis

Apollolaan 151 1077 AR Amsterdam The Netherlands
+31 (0)20 7606 505 info@bureaubrandeis.com
bureaubrandeis.com

AANGETEKEND

Afdeling bestuursrechtspraak van de
Raad van State
Postbus 20019
2500 EA Den Haag

Amsterdam, 4 september 2014

Hoogedelgestreng college,

Inzake: *Aanvullend hoger beroepsschrift bij pro forma hoger beroepsschrift van 13 augustus 2014 - Hoger beroepsgronden tegen de uitspraak van de rechtbank Amsterdam van 3 juli 2014 (ECLI:RBAMS:2014:3888), zaaknummer 201406757/1/A3*

Namens mijn cliënten,

1. Stichting Pietengilde, gevestigd te [ ] (“Stichting Pietengilde”);
2. De heer [ ], wonende [ ];
3. De heer [ ], wonende [ ];
4. De heer [ ], wonende [ ];
5. De heer [ ], wonende [ ]; en
6. De heer [ ], wonende [ ],

hierna gezamenlijk aan te duiden als het “**Pietengilde**”,

voor wie ik als gemachtigde optreed, dien ik hierbij tijdig de hoger beroepsgronden in tegen de uitspraak van de rechtbank Amsterdam van 3 juli 2014 met bovenvermeld kenmerk, dit naar aanleiding van uw brief van 20 augustus 2014 waarin het Pietengilde een termijn is gegund tot en met heden, 4 september 2014.

Douwe M. Linders
Advocaat

E: douwe.linders@
bureaubrandeis.com
T: 020-7 606 507

bureau Brandeis B.V. is een advocatenkantoor, gevestigd te Amsterdam (KvK 58290842, BTW NL 852968395B01). Op alle werkzaamheden zijn onze algemene voorwaarden van toepassing, raadpleegbaar via bureaubrandeis.com.

bB

INLEIDING

1. Het Sinterklaasfeest is waardevol Nederlands cultureel erfgoed, geworteld in eeuwenoude tradities en gebruiken. Die tradities en gebruiken verdienen bescherming opdat zij niet vergeten worden en verloren gaan. De figuur Zwarte Piet, die zijn oorsprong al zo lang geleden heeft liggen, is vanzelfsprekend onderhevig geweest aan continue verandering en herinterpretatie. Die herinterpretatie heeft steeds plaatsgevonden op basis van waarden en culturele belevingswereld in het betreffende tijdsgewricht. Zwarte Piet moet dan ook beschouwd worden binnen een bepaalde context. Bij de vraag of Zwarte Piet een racistische uiting is, speelt de evolutie van de figuur door de eeuwen heen een rol en dient ook gekeken te worden naar de beleving van Zwarte Piet door de samenleving en de intentie van degenen die Zwarte Piet vertolken.
2. Het Pietengilde is van mening dat de rechtbank Amsterdam in haar uitspraak van 3 juli 2014 Zwarte Piet met een te beperkte blik heeft beschouwd en binnen een onjuist en onvolledig feitelijk kader. Ten onrechte concludeert de rechtbank dan ook dat (het aannemelijk is dat) de figuur van Zwarte Piet een “negatieve stereotypering is van zwarte mensen” en dat verlening van de vergunning voor de Sinterklaasintocht 2013 in Amsterdam daarom “tot een inbreuk leidt op het privéleven van eisers”.
3. Verder is het Pietengilde van mening dat de rechtbank ten onrechte geen aandacht heeft gehad voor het recht op vrijheid van meningsuiting. Ten onrechte concludeert zij verder dat de burgemeester van Amsterdam bij de vergunningverlening niet “een volledige belangenafweging [heeft gemaakt]”. Hij heeft die afweging wel degelijk gemaakt en is daarbij gekomen tot een *fair balance* tussen het recht op eerbiediging van het privéleven van eisers en het recht op vrije expressie van, onder anderen, het Pietengilde.
4. De uitspraak van de rechtbank Amsterdam heeft een ernstig “chilling effect” op de vrijheid van meningsuiting en dreigt het einde te betekenen van een belangrijk onderdeel van een eeuwenoud kinderfeest.

APPELLANTEN

5. Stichting Pietengilde is een stichting die zichzelf statutair ten doel heeft gesteld:
  - a. het behouden en de promotie van het "Sinterklaasfeest" en in het bijzonder de figuur "Zwarte Piet" en het bieden van ondersteuning en opleidingen ten dienste van dit doel, teneinde de traditie van het "Sinterklaasfeest" op verantwoorde wijze in stand te houden;
  - b. het verschaffen van informatie en het bieden van onderwijs over, en het participeren in het maatschappelijk debat over de historie van de figuur "Zwarte Piet";
  - c. het behartigen van de belangen van personen die de figuur van "Zwarte Piet" (wensen te) vertolken, al dan niet door daar op vrijwillige basis dan wel tegen beloning hun werk van te maken bij (openbare) festiviteiten gerelateerd aan het "Sinterklaasfeest";

bB

- d. het verrichten van alle verdere handelingen, die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.
6. Teneinde uitvoering te geven aan deze doelstellingen, beheert Stichting Pietengilde onder meer een website en een Facebook pagina waarop informatie wordt gegeven over Zwarte Piet en de historie van de figuur en waarop nieuws wordt gebracht over het Sinterklaasfeest en over Zwarte Piet in het bijzonder. Ook beheert Stichting Pietengilde een besloten community op Facebook waar praktiserende vertolkers van Zwarte Piet zich bij kunnen aansluiten, met elkaar in contact kunnen treden en informatie kunnen uitwisselen. Ook tracht Stichting Pietengilde te participeren aan het landelijk overleg dat is geïnitieerd door minister van Sociale Zaken Lodewijk Asscher, dat nu nog in een verkennende fase is. De Stichting probeert in het huidige publieke debat over Zwarte Piet zoveel mogelijk haar kant van het verhaal te laten horen in de media.
7. [ ] is professioneel acteur en performer en verdient geld met zijn Zwarte Piet vertolking. In de Sinterklaasperiode treedt hij elk jaar op bij diverse opdrachtgevers en bestaat een groot deel van zijn inkomen uit de opbrengsten van zijn optredens als Zwarte Piet in zijn eigen kindershows. In 2013 verdiende [ ] hiermee ongeveer € 9.000,- binnen een periode van zes weken.
8. [ ] is de oprichter van Stichting Pietengilde. [ ] vertolkt Zwarte Piet uitsluitend op vrijwillige basis, al sinds 1972. Hij bezoekt elk jaar in de Sinterklaasperiode scholen, particulieren, bedrijven, instellingen en intochten. Ook organiseert hij jaarlijks feesten voor kinderen uit gezinnen die het financieel moeilijk hebben en schrijft en regisseert daarbij het Sinterklaasstoneel. [ ] besteedt aan zijn Zwarte Piet vertolking in de Sinterklaasperiode elk jaar gemiddeld zo een zes uur per dag en gedurende het hele jaar ongeveer tien uur per week aan het schrijven van scenario's voor Sinterklaasshows en -films.
9. [ ] is professioneel performer. Hij vertolkt Zwarte Piet al vele jaren bij de Sinterklaasintocht in Amsterdam. Zijn taken zijn naast organisatorisch, ook het schrijven van speeches voor Sinterklaas en het bedenken van verhalen en filmpjes voor AT5. Ook bezoekt hij elk jaar samen met Sinterklaas in één dag alle ziekenhuizen van Amsterdam waar cadeaus worden uitgedeeld aan zieke kinderen.
10. [ ] vertolkt Zwarte Piet uitsluitend op vrijwillige basis, al sinds 2000. Hij bezoekt als Zwarte Piet elk jaar in de Sinterklaasperiode scholen, particulieren, bedrijven, instellingen en evenementen. Hij doet dit in de gemeente [ ] waar hij ook de jaarlijkse intocht organiseert vanuit de vereniging Sinterclub. De vereniging is afhankelijk van een subsidie van de gemeente [ ]. [ ] is elk jaar vanaf september gemiddeld zo een 10 uur per week kwijt aan voorbereidingen en in de periode vlak voor 6 december wel 4 tot 12 uur per dag aan optredens en bezoeken.

bb

11. [ ] is professioneel acteur, zanger, componist en tekstschrijver en verdient zijn inkomen hoofdzakelijk met zijn Zwarte Piet vertolking en met het schrijven van Sinterklaasliedjes. Hij vertolkt Zwarte Piet in televisieseries, televisiefilms en bioscoopfilms. Ook treedt hij op als Zwarte Piet in musicals en concerten.

ONTVANKELIJKHEID

12. Appellanten hebben ieder een eigen, persoonlijk, objectief bepaalbaar, actueel en rechtstreeks belang bij dit hoger beroep. Hun belangen zijn in de procedure voor de rechtbank nog niet voldoende aan de orde gekomen en in dit hoger beroep zijn hun belangen – getuige het hoger beroepsschrift van de burgemeester – ook niet in volle omvang aan de orde. Derhalve zijn zij ieder aan te merken als belanghebbende in de zin van artikel 1:2 Awb en op grond van artikel 8:104 Awb ontvankelijk in dit hoger beroep.
13. Met het in stand blijven van de uitspraak zou vast komen te staan dat Zwarte Piet een “negatieve stereotypering is van zwarte mensen” en daarmee een “inbreuk” op artikel 8 EVRM vormt. Dat rechtsoordeel heeft effect door heel Nederland. Gemeenten, intochtcomités, scholen, ziekenhuizen, bedrijven en overige instellingen zullen zich bij hun beslissingen over Sinterklaasfestiviteiten (moeten) afvragen of deze “inbreuk” in de specifieke omstandigheden wordt gerechtvaardigd door een ander zwaarwegend belang. Die afweging zal in veel gevallen negatief uitpakken voor Zwarte Piet omdat men niet het risico wil lopen te worden beschuldigd van racisme of tegen rechtsmaatregelen aan te lopen.
14. Dat de uitspraak dit effect al heeft, blijkt uit de recente beslissing van de HEMA om in de toekomst geen afbeeldingen van Zwarte Piet meer te gebruiken in de winkel of op producten en verpakkingsmateriaal. De uitspraak van de rechtbank heeft daarmee dus al een beperkend effect op de vrijheid van meningsuiting.
15. Nu appellanten er, al dan niet op vrijwillige basis, hun werk van maken Zwarte Piet te vertolken, worden zij door de uitspraak van de rechtbank Amsterdam geraakt in hun fundamentele recht op bescherming van vrije expressie in de zin van artikel 10 EVRM. Zij worden beperkt in hun artistieke vrijheid Zwarte Piet te interpreteren op een wijze die overeenstemt met de cultuurhistorische achtergrond van de figuur en te vertolken op dezelfde wijze als zij altijd al hebben gedaan. Daarmee zijn zij belanghebbenden in de zin van artikel 1:2, lid 1 Awb.¹
16. Stichting Pietengilde wordt als belangenbehartiger van Zwarte Pieten vertolkers geraakt in de algemene en collectieve belangen die zij krachtens haar doelstellingen en blijkens haar feitelijke werkzaamheden in het bijzonder behartigt, dit in de zin van artikel 1:2 lid 3 Awb.

---

¹ ABRvS 21 november 2007 (ECLI:NL:RVS:2007:BB8396) en ABRvS 21 augustus 2013 (ECLI:NL:RVS:2013:847).

bB

17. Appellanten worden daarnaast geraakt in een financieel belang. Indien in Nederland Zwarte Piet niet langer vertolkt zal (mogen) worden ten gevolge van de uitspraak van de rechtbank Amsterdam, zal Stichting Pietengilde gezien haar statutaire doelstellingen geen, althans veel minder aanspraak kunnen maken op geldstromen zoals subsidies. Appellanten [ ], [ ] en [ ] zullen minder betaalde opdrachten krijgen.
18. [ ] heeft voorts belang bij de uitkomst van deze procedure nu hij als Zwarte Piet optreedt bij de intocht in Amsterdam, ten aanzien waarvan de evenementenvergunning door de burgemeester is verleend.
19. Door de uitspraak hebben appellanten bovendien te maken met rechtstreekse beschuldigingen van racisme. Zij hebben er vanzelfsprekend belang bij daarvan verstoken te blijven.

JURIDISCH KADER

Recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer

20. Eisers hebben een beroep gedaan op artikel 8 EVRM, dat het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer beschermt. Artikel 8 luidt:
  1. *Een ieder heeft recht op respect voor zijn privéleven, zijn familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie.*
  2. *Geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan in de uitoefening van dit recht, dan voor zover bij de wet is voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk is in het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.*
21. Artikel 8 EVRM beschermt verschillende facetten van het privéleven, zoals de woning, het gezinsleven, de eer en goede naam, de communicatie en persoonsgegevens. In de zaak Aksu tegen Turkije, waar het oordeel van de rechtbank voor een belangrijk deel op gebaseerd is, overwoog het EHRM dat – onder omstandigheden – ook de etnische identiteit beschermd wordt door artikel 8 EVRM. In deze zaak stelde de klager zich op het standpunt dat Roma zigeuners, waar hij toe behoorde, in een aantal boeken gefinancierd door de Turkse overheid werden afgespiegeld als “criminelen, dieven, zakkenrollers, rovers, bedelaars, drugsgebruikers, prostituees en bordeelhouders”. Het EHRM overwoog in het arrest:

“[T]hat it has accepted in the past that an individuals’ ethnic identity must be regarded as another such element (see S. and Marper v. The United Kingdom [GC], nos. 30562/04 and 30566/04, § 66, 4 December 2008, and Ciubotaru v. Moldova, no. 27138/04, § 49,

bB

27 April 2010). In particular, any negative stereotyping of a group, when it reaches a certain level, is capable of impacting on the group's sense of identity and the feelings of self-worth and self-confidence of members of the group. It is in this sense that it can be seen as affecting the private life of members of the group.” (r.o. 58)

22. In het arrest wordt dus enkel de “etnische identiteit” onder het beschermingsbereik van artikel 8 EVRM gebracht. Het EHRM drukt zich bijzonder voorzichtig uit. Slechts in uitzonderlijke gevallen wordt de identiteit van een etnische groep dusdanig aangetast dat sprake is van een beperking van het privéleven in de zin van artikel 8 EVRM, zo blijkt uit de geciteerde overweging.
23. Er dient allereerst evident sprake te zijn van een bepaalde etnische groep. Anders is een negatieve stereotypering immers niet te vertalen naar het individualiseerbare belang van een bepaald lid van die groep.
24. Het is, aldus het EHRM, mogelijk (“capable”) dat een negatieve stereotypering van invloed is (“impacting”) op het gevoel van identiteit van een etnische groep en de gevoelens van zelfwaarde en zelfvertrouwen van leden van die groep.
25. Uit de overweging van het EHRM volgt niet dat elke negatieve stereotypering een dergelijke invloed heeft. Integendeel. Die mogelijkheid bestaat pas als de negatieve stereotypering een bepaald niveau heeft bereikt (“when it reaches a certain level”). Dat niveau kan gevonden worden in ofwel de mate waarin de stereotypering negatief is, ofwel de mate van stereotypering op zichzelf, dat wil zeggen de mate waarin er sprake is van een vaststaand beeld van een bepaalde groep mensen. Er dient dus een ernstige beschuldiging te zijn, dan wel een hardnekkig maar onjuist beeld over een bepaalde etnische groep. In het arrest A. tegen Noorwegen, waar ook de rechtbank naar verwijst (r.o. 15.12), legt het EHRM de drempel hoog. Er dient sprake te zijn van een serieuze schending van de eer en reputatie die leidt tot een daadwerkelijke benadeling van het persoonlijk genot van het privéleven:

“In order for Article 8 to come into play, the attack on personal honour and reputation must attain a certain level of gravity and in a manner causing prejudice to personal enjoyment of the right to respect for private life.”²

26. Voorts is het EHRM van oordeel dat voor bescherming van reputatie onder artikel 8 EVRM sprake dient te zijn van:

“Factual allegations [of] such a seriously offensive nature that their publication had an inevitable direct effect on the applicants private life.”³

---

² EHRM 9 april 2009 (A./Noorwegen). Zie ook EHRM 7 februari 2012 (Axel Springer).

³ EHRM 18 januari 2011 (Mikolajova/Slowakijke) en EHRM 21 september 2010 (Polanco/Spanje).

bB

27. Het EHRM beperkt de reikwijdte van de betreffende overweging verder door aan te geven dat van een effect op het privéleven door negatieve stereotypering pas sprake kan zijn indien er een invloed is op het gevoel van identiteit van de groep en op gevoelens van zelfwaarde en zelfvertrouwen van de leden van die groep (“*the group’s sense of identity and the feelings of self-worth and self-confidence of members of the group*”). Duidelijk is dat sprake dient te zijn van bijzonder ernstige aantijgingen om deze drempel te halen.

Recht op vrijheid van meningsuiting

28. Tegenover artikel 8 staat de expressievrijheid, beschermd door artikel 10 EVRM. Artikel 10 luidt:
1. *Een ieder heeft recht op vrijheid van meningsuiting. Dit recht omvat de vrijheid een mening te koesteren en de vrijheid om inlichtingen of denkbeelden te ontvangen of te verstrekken, zonder inmenging van enig openbaar gezag en ongeacht grenzen. Dit artikel belet Staten niet radio-omroep-, en bioscoop- of televisieondernemingen te onderwerpen aan een systeem van vergunningen.*
  2. *Daar de uitoefening van deze vrijheden plichten en verantwoordelijkheden met zich brengt, kan zij worden onderworpen aan bepaalde formaliteiten, voorwaarden, beperkingen of sancties, die bij de wet zijn voorzien en die in een democratische samenleving noodzakelijk zijn in het belang van de nationale veiligheid, territoriale integriteit of openbare veiligheid, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden, de bescherming van de goede naam of de rechten van anderen, om de verspreiding van vertrouwelijke mededelingen te voorkomen of om het gezag en de onpartijdigheid van de rechterlijke macht te waarborgen.*
29. Artikel 10 EVRM beschermt alle vormen van expressie van ideeën en opinies, door middel van spraak of geschrift of welke vorm van communicatie dan ook. Ook vormen van artistieke expressie vallen binnen de reikwijdte van artikel 10 EVRM. Hieronder wordt vanzelfsprekend ook het vertolken van Zwarte Piet begrepen, evenals het uitdragen van cultureel erfgoed en de Sinterklaastraditie en het uiten van meningen en denkbeelden in het kader van de discussie over Zwarte Piet. Uitingen in het kader van kleinkunst verdienen als kwetsbare categorie additionele bescherming.
30. Om beperkingen te kunnen stellen aan de uitingsvrijheid dient een dringende maatschappelijke behoefte aanwezig te zijn, de beperking dient evenredig te zijn aan het te bereiken doel en de aangevoerde redenen relevant.
31. Artikel 11 EVRM, dat het recht op vergadering en vereniging beschermt, omvat volgens vaste rechtspraak ook het recht op betoging (“demonstrations”) en is daarmee in wezen een *lex*

bB

specialis van artikel 10 EVRM. Nu het publieke debat over de invulling van de Sinterklaasintocht en de rol van Zwarte Piet groeiende is, moet de intocht als een expressie van een gemeenschappelijke meningsuiting beschouwd worden die binnen de werkingssfeer van artikel 11 EVRM valt.

Belangenafweging

32. Noch het recht op eerbiediging van het privéleven, noch het recht op vrijheid van expressie is absoluut. De rechten kunnen onderhevig zijn aan gerechtvaardigde beperkingen.
33. In zaken waarin het recht op respect voor het privéleven en het recht op uitingsvrijheid tegenover elkaar staan, dient een belangenafweging plaats te vinden. Volgens het EHRM gaat het om twee grondrechten van gelijkwaardig niveau, waartussen een “fair balance” gevonden moet worden. De uitkomst van deze belangenafweging is in hoge mate afhankelijk van de omstandigheden van het geval en wordt dus in overwegende mate bepaald door een feitelijke waardering. Het EHRM hanteert als uitgangspunt dat nationale rechters bij het maken van deze afweging een zekere beoordelingsvrijheid (“margin of appreciation”) hebben.
34. In het hierboven besproken arrest Aksu tegen Turkije leidde de belangenafweging het EHRM uiteindelijk tot de conclusie dat de nationale rechterlijke instanties de (schade)claim van klager Aksu terecht hadden afgewezen. De uitingsvrijheid woog zwaarder dan het recht van Aksu als lid van de Roma-gemeenschap. Het EHRM betrok bij dit oordeel het feit dat de litigieuze boeken het resultaat waren van academisch onderzoek en van historische en sociale feiten. Van belang was ook dat de opmerkingen over zigeuners niet beledigend waren of gericht op de Roma gemeenschap als geheel. De boeken onderzochten enkel de sociale structuur van de zigeuner gemeenschap, maar bevatten geen – en wren ook niet gebaseerd op – enige racistische overwegingen. Dat was ook niet de intentie van de auteur (r.o. 69-70). Het EHRM benadrukt dat de passages niet in isolatie moeten worden gezien, maar binnen de context van het boek als geheel (r.o. 72).

UITSPRAAK VAN DE RECHTBANK AMSTERDAM

35. Eisers hebben aangevoerd dat de figuur Zwarte Piet een “racistische onderstroom in stand houdt omdat deze een negatief stereotype is van de zwarte mens.” Zwarte Piet zou volgens eisers daarom geen onderdeel mogen vormen van het Sinterklaasfeest (r.o. 4).
36. De burgemeester heeft aangevoerd dat hij op grond van artikel 2:43 APV een vergunning slechts mag weigeren op gronden verband houdend met “orde” en “veiligheid” en dus niet ter voorkoming van racisme of discriminatie. Voor zover de door eisers aangevoerde belangen een rol hadden moeten spelen bij de vergunningverlening, werden deze door de burgemeester minder groot geacht dan de belangen van de voorstanders van de intocht (r.o. 5).

bB

37. De rechtbank oordeelt dat andersoortige belangen dan “orde” en “veiligheid” geen zelfstandige grond kunnen vormen om een vergunning te weigeren (r.o. 10.3) en dat de door eisers ingeroepen belangen inderdaad geen of in ieder geval onvoldoende relatie hebben met die begrippen (r.o. 10.4). De burgemeester had dus geen ruimte om de vergunning te weigeren op grond van de APV. Echter, dat sprake is van limitatieve weigeringsgronden betekent volgens de rechtbank niet dat bepaalde hogere regelingen niet toch aan verlening van de vergunning in de weg kunnen staan (r.o. 11).
38. Het beroep van eisers op artikel 8 EVRM, het recht op bescherming van het privéleven, slaagt op grond daarvan. Eisers hebben een beroep gedaan op het arrest van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens (“EHRM”) in de zaak Aksu tegen Turkije.⁴ In dat arrest heeft het EHRM overwogen, kort gezegd, dat een negatieve stereotypering onder omstandigheden kan leiden tot een inbreuk op het privéleven in de zin van artikel 8 EVRM (r.o. 15.1).⁵
39. De rechtbank overweegt dat vanwege de positieve verplichting van de overheid om maatregelen te nemen die erop gericht zijn respect op privéleven te garanderen, de vergunningverlening door de burgemeester inhoudelijk aan artikel 8 EVRM had moeten worden getoetst (r.o. 15.4). De burgemeester zou dat volgens de rechtbank niet hebben gedaan. Hij zou enkel hebben aangevoerd dat het arrest Aksu tegen Turkije een ander feitencomplex kent en dat het College voor de Rechten van de Mens niet vindt dat Zwarte Piet een racistisch stereotype is (r.o. 15.6). De rechtbank komt dan ook tot het oordeel dat het besluit niet met de vereiste zorgvuldigheid is voorbereid en ondeugdelijk is gemotiveerd en daarom voor vernietiging in aanmerking komt (r.o. 15.6).
40. In haar inhoudelijke beoordeling in het kader van een (eventuele) finale geschillenbeslechting, waartoe de rechtbank uiteindelijk niet overgaat, komt zij vervolgens zelf tot het oordeel dat verlening van de bestreden vergunning tot een “inbreuk” leidt op het privéleven van eisers (r.o. 15.12). Hieraan legt de rechtbank een aantal zaken ten grondslag.
41. Ten eerste overweegt de rechtbank dat het gangbare uiterlijk van Zwarte Piet is dat hij dikke rode lippen heeft, zwart kroeshaar en ringoorbellen. Hij spreekt gebroken Nederlands en vervult de rol van knecht (r.o. 15.8).
42. Ten tweede zou het College voor de Rechten van de Mens zich in een e-mailbericht op het standpunt hebben gesteld dat Zwarte Piet een fenomeen is dat een racistisch onderdeel is van de Sinterklaastraditie (r.o. 15.10.1).
43. Ten derde zou uit het onderzoek “Hoe denken Amsterdammers over Zwarte Piet?” van het Bureau Onderzoek en Statistiek van de gemeente Amsterdam van december 2012 blijken dat

---

⁴ EHRM 15 maart 2012 (*Aksu tegen Turkije*).

⁵ Zie vanaf nr. 21 voor de inhoudelijke behandeling van het arrest.

bB

37% van de ondervraagden zich kan voorstellen dat Zwarte Piet als discriminerend wordt ervaren door anderen, hoewel zij zichzelf niet gediscrimineerd voelen en dat 7% van de ondervraagden Zwarte Piet als discriminerend ervaart. Van de mensen met een Surinaamse, Antilliaanse of Ghanese achtergrond ervaart respectievelijk 27, 18 en 14% de figuur Zwarte Piet als discriminerend (r.o. 15.10.2).

44. Ten vierde legt de rechtbank aan haar oordeel ten grondslag hetgeen door eiser is aangevoerd (r.o. 15.11.2). Zij zouden zich door het fenomeen Zwarte Piet gedurende de intocht gediscrimineerd voelen, in die zin dat zij zich minder waard voelen dan de witte mens. Door Zwarte Piet als knecht van Sinterklaas op te laten treden, zou het slavernijverleden van zwarte mensen worden benadrukt. Eisers zouden dat ervaren als een belediging van hun ras in zijn algemeenheid en van zichzelf als zwart mens in het bijzonder. Zij hebben daarbij nog gewezen op de negatieve impact die het fenomeen Zwarte Piet al sinds hun kindertijd op hen zou hebben gehad. Van kinds af aan zouden zij als zwart mens geassocieerd worden met Zwarte Piet (r.o. 15.5).
45. Op grond van het voorgaande is volgens de rechtbank “aannemelijk dat de figuur van Zwarte Piet in de vorm zoals geschetst in overweging 15.8 bij zwarte mensen tot gevoelens van minderwaardigheid leidt en daarmee tot een negatieve stereotypering van de zwarte mens. Met name de rol van knecht en het uiterlijk en het gedrag van Zwarte Piet leiden immers tot het beeld dat zwarte mensen ondergeschikt en dom zijn.” (r.o. 15.11.2).
46. Vervolgens overweegt de rechtbank dat het effect van de door haar aanwezig geachte negatieve stereotypering een zekere mate van ernst moet hebben om te kunnen komen tot het oordeel dat inbreuk wordt gemaakt op het privéleven. De rechtbank is van mening dat in dit geval deze mate van ernst aanwezig is. De intocht in Amsterdam vindt namelijk elk jaar plaats en trekt vele bezoekers. Bovendien vormt het in Amsterdam de start van de Sinterklaasviering die enkele weken in beslag neemt. Zwarte Piet maakt in die periode onderdeel uit van het dagelijks leven binnen de Nederlandse samenleving (r.o. 15.12).
47. Op grond van het voorgaande komt de rechtbank tot het oordeel dat “verlening van de bestreden vergunning, waarbij niets is geregeld omtrent Zwarte Piet, tot een inbreuk leidt op het privéleven van eisers (r.o. 15.12).
48. Echter, vervolgt de rechtbank, dat sprake is van een inbreuk op artikel 8 EVRM betekent niet dat de vergunning zonder meer had moeten worden geweigerd. Er dient een belangenafweging te worden gemaakt waarbij een *fair balance* moet worden gevonden tussen het belang op eerbiediging van het privéleven van eisers enerzijds en het Nederlands algemeen belang anderzijds. Daarbij zouden alle van betekenis zijnde feiten en omstandigheden moeten worden betrokken. Het zou volgens de rechtbank primair aan de burgemeester zijn een dergelijke belangenafweging te maken, nu hij een zekere beoordelingsruimte heeft. De rechtbank is van

bB

mening dat de burgemeester een dergelijke afweging van belangen niet heeft gemaakt. De afweging zoals weergegeven in r.o. 5 zou in dat verband niet volstaan. Daarbij zou de burgemeester namelijk niet betrokken hebben dat sprake is van een inbreuk op artikel 8 EVRM (r.o. 15.13).

BEROEPSGRONDEN

49. Het Pietengilde heeft principiële bezwaren tegen de uitspraak van de rechtbank. De rechtbank is ten eerste uitgegaan van een onjuist en onvolledig feitelijk en contextueel kader. Ten tweede heeft de rechter artikel 8 EVRM ten onrechte toegepast op deze zaak en bovendien onjuist. Ten slotte heeft de rechtbank ten onrechte nagelaten artikel 10 en 11 EVRM te betrekken in haar oordeel en ten onrechte overwogen dat de burgemeester geen juiste belangenafweging heeft gemaakt.

Beroepsgrond I – Onjuist en onvolledig feitelijk en cultuur-historisch kader

50. De rechtbank is in haar uitspraak uitgegaan van een aantal karakteristieken van Zwarte Piet. Zijn gangbare uiterlijk zou zijn dat hij (i) dikke rode lippen heeft, (ii) zwart kroeshaar en (iii) ringoorbellen. (iv) Hij zou gebroken Nederlands spreken en (v) de rol van knecht vervullen (r.o. 15.8). Bij haar oordeel dat Zwarte Piet bij zwarte mensen leidt tot gevoelens van minderwaardigheid en daarmee tot een negatieve stereotypering van de zwarte mens, is door de rechtbank ook enkel uitgegaan van een Zwarte Piet die de voormelde kenmerken heeft (r.o. 15.11.2).

Onjuist en onvolledig feitelijk kader

51. Het door de rechtbank tot uitgangspunt genomen beeld van Zwarte Piet is niet juist, althans onvolledig. De door vertolkers van Zwarte Piet uitgebeelde figuur heeft geen “gangbaar uiterlijk”. Er zijn zoveel Zwarte Pieten als er Zwarte Pieten vertolkers zijn. Hoogstens zou wellicht gezegd kunnen worden dat het door de rechtbank geschetste beeld een prototype is van een Zwarte Piet zoals dat soms gebruikt wordt voor afbeeldingen van Zwarte Piet in reclame-uitingen in de Sinterklaasperiode. Dat dat zo zou zijn, staat overigens niet vast.
52. Vast staat wel dat het geschetste beeld niet het gangbare uiterlijk is van Zwarte Piet, noch bij de Sinterklaasintocht in Amsterdam, noch elders in Nederland.
53. In de beslissing op bezwaar van 30 oktober 2013 is door de burgemeester al gewezen op de evolutie van de figuur Zwarte Piet. Zwarte Piet is in de laatste vijftig jaar op pedagogische gronden zijn boemankarakter verloren en is geëvolueerd van de zwarte knecht naar de vrolijke clown, die niet langer krom praat. Zwarte Piet vertolkers gebruiken soms wel rode of anders gekleurde schmink op de lippen, maar de lippen worden niet dikker gemaakt. Ringoorbellen

bB

worden nog nauwelijks gedragen. Dat Zwarte Piet kroeshaar heeft is onjuist. De meeste Zwarte Pieten hebben zwart krullend haar.

54. In de aanloop naar de intocht van 2013 zijn wijzigingen in het totaalbeeld van Zwarte Piet aangebracht door het intocht comité (zie nr. 13 Hoger beroepsschrift van de Burgemeester). De wijzigingen in 2013 hadden betrekking op zowel de rol, het uiterlijk als het gedrag van Zwarte Piet: het paard van Sinterklaas werd niet door een Zwarte Piet begeleid maar door een Spaanse edelman, enkele Pieten zaten te paard. Er zijn in het geheel geen oorbellen meer gebruikt en Zwarte Pieten hadden niet uitsluitend kroeshaar en rode lippen, maar gingen ook gekleed met steil haar en lippenstift in andere kleuren. Sint en Piet zijn gelijkwaardig afgebeeld op posters. Een praalwagen met daarop een Zwarte Piet is vervangen door een praalwagen met een grachtenpand.

Ten onrechte geen acht geslagen op cultuur-historische achtergrond

55. De rechtbank heeft zich in haar beoordeling van de feiten bovendien ten onrechte geen rekenschap gegeven van de culturele en cultuur-historische achtergrond van het fenomeen Zwarte Piet. Dat rekening moet worden gehouden met de volledige context, blijkt ook uit het arrest Aksu tegen Turkije (r.o. 72).
56. De oorsprong van Zwarte Piet ligt veel verder weg dan het slavernijverleden of het kolonialisme. Door heel West- en Centraal Europa, zover tot het oude Perzië, zijn al sinds voorchristelijke tijden zwart geschminkte figuren te vinden aan de zijde van Sinterklaas of aan Sinterklaas verwante figuren. Soms zijn het duivels uitziende figuren, soms zwart geschminkte mannen met zwarte baarden, zwart krullend haar en donkere pij-achtige gewaden. Ze dragen vaak een roe, rijden op een schimmel, dragen een zak of mand, gooien vruchten en noten, brengen geschenken en maken jonge mensen bang. “Piet” maakt geraas, lawaai, klopt op de deuren en rammelt met kettingen. Ook de schoorsteen speelt van oudsher een rol, dit als verbinding naar de wereld van de overleden voorouders. Roet uit de schoorsteen of het haardvuur werd gebruikt om zich mee in te smeren als eenvoudige wijze van vermomming.
57. Volgens deskundigen duiden deze gebruiken op een heidense oorsprong en zijn Sinterklaas en Zwarte Piet overblijfselen van de oude, voorchristelijke Germaanse Wodancultus. In Nederland en België zijn nog steeds aanwijzingen te vinden dat het Sinterklaasfeest afstamt van deze Germaanse tradities, met name in de noordelijke en oostelijke provincies en op de Waddeneilanden. In Duitsland heet de donker-bebaaarde Sinterklaasbegeleider Knecht Ruprecht. In de Franse Elzas heet hij Hans Trapp, in Luxemburg wordt hij Houseker genoemd, in Zwitserland Schmutzli.
58. De Kerk probeerde in de Middeleeuwen de heilige Nicolaas op de plek van Wodan te plaatsen. De zwarte mannen kregen de identiteit van de duivel, die ook als Piet of Pieter bekend stond.

bB

59. Uit vele bronnen blijkt dan ook dat de oorsprong van Zwarte Piet ligt ver voor de slavenhandel en zelfs ver voor de eerste ontmoeting tussen de Europese en de Afrikaanse mens. Zwarte Piet figuren komen dan ook evengoed voor in landen die geen koloniaal verleden hebben.
60. Het Pietengilde zal deskundigenverklaringen en beeldmateriaal overleggen om het bovenstaande te onderbouwen.
61. Er zijn ook historische bronnen waarin Zwarte Piet lijkt te worden uitgebeeld als een negroïde persoon. Dat feit doet echter niets af aan de daaraan voorafgaande geschiedenis en de onmiskenbare invloed die deze vroegere ontwikkeling heeft gehad op het huidige uiterlijk van Zwarte Piet. Evenmin doet daaraan af dat eisers Zwarte Piet mogelijk associëren met een slavernijverleden.
62. De rechtbank heeft ten onrechte geen acht geslagen op de vermelde feiten en op de geschetste culturele en cultuur-historische achtergrond van de figuur Zwarte Piet. Was de rechtbank van de juiste feiten en context uitgegaan, dan had zij onmogelijk tot het oordeel kunnen komen dat Zwarte Piet een negatieve stereotypering is, althans dat enige negatieve stereotypering een zodanig niveau heeft dat sprake kan zijn van invloed op het identiteitsgevoel van de groep en de gevoelens van eigenwaarde en zelfvertrouwen van de leden van de groep.
63. Uit het cultuur-historische kader blijkt dat Zwarte Piet zoals hij vertolkt wordt bij Sinterklaasfestiviteiten geen uiting is van een negroïde persoon en zodoende geen stereotypering van zwarte mensen is. De kenmerken op basis waarvan de rechtbank is gekomen tot het oordeel dat sprake is van een stereotypering, zijn bovendien niet aanwezig.
64. De rechtbank had het besluit van de burgemeester daarom in stand moeten laten.

Beroepsgrond II – Burgemeester kon de vergunning niet weigeren

65. De overweging van de rechtbank dat een hogere regeling toch aan vergunningverlening in de weg kan staan, ondanks het feit dat de burgemeester slechts mag toetsen aan belangen van orde en veiligheid (r.o. 11) is onjuist. Het Pietengilde verwijst naar hetgeen de burgemeester hierover in zijn hoger beroepsgronden heeft aangevoerd en maakt deze argumentatie tot de hare (nrs. 17 tot en met 33). Zij verzoekt deze als hier herhaald en ingelast te beschouwen.

Beroepsgrond III - Geen beperking van 8 EVRM

66. De rechtbank baseert haar oordeel voor een belangrijk deel op de zaak Aksu tegen Turkije. Dit ten onrechte. Bovendien wordt het arrest door de rechtbank verkeerd uitgelegd en verkeerd toegepast.

bB

Ander feitencomplex

67. In de zaak Aksu tegen Turkije was sprake van een specifiek feitencomplex dat zich leende voor een toetsing zoals aangelegd door het EHRM. In die zaak werd geklaagd over een duidelijke, expliciete negatieve kenmerking van een bepaalde etnische groep, die bovendien werd gepresenteerd als feitelijk juist. Kort gezegd: “Uit onderzoek blijkt dat Roma zigeuners criminelen zijn”. Van dergelijke omstandigheden is in de onderhavige zaak geen sprake.
68. Bij Zwarte Piet is ten eerste niet evident sprake van een verwijzing naar een bepaalde etnische groep. Etniciteit verwijst naar de sociaal-culturele identiteit van een groep mensen, waarbij de leden zich met elkaar identificeren op grond van bijvoorbeeld nationaliteit, religie, taal, cultuur of geschiedenis. Zwarte Piet is een expressie van een mythische figuur.
69. Er is ten tweede niet evident sprake van een negatieve uitlating over een groep mensen. Dat Zwarte Pieten (altijd) gebrekkig zouden praten en knecht zouden zijn, is een veel minder expliciet negatieve kenmerking dan in de zaak Aksu tegen Turkije.
70. Zelfs in het veel duidelijker feitencomplex in de zaak Aksu tegen Turkije kwam het EHRM tot de conclusie dat geen sprake was van een beperking van artikel 8 EVRM.

Aksu tegen Turkije verkeerd toegepast

71. Voor zover de omstandigheden van deze zaak zich zouden lenen voor toepassing van het arrest Aksu tegen Turkije, heeft de rechtbank de redenering van het EHRM verkeerd toegepast.
72. Voor zover de rechtbank bedoeld heeft te overwegen dat Zwarte Piet wel verwijst naar een bepaalde etnische groep, heeft zij die groep niet geïdentificeerd. De rechtbank heeft slechts geoordeeld dat Zwarte Piet een negatieve stereotypering is van “zwarte mensen”. Dat is geen etnische groep. Voor zover de rechtbank doelt op mensen met een donkere huidskleur, is afbakening van deze groep niet goed mogelijk.
73. Het EHRM heeft in Aksu tegen Turkije voorts bepaald dat een negatieve stereotypering van een groep, bij een bepaalde mate van ernst, invloed kan hebben op het gevoel van zelfwaarde en zelfvertrouwen van leden van die groep. Hetgeen de rechtbank heeft overwogen is dat Zwarte Piet tot gevoelens van minderwaardigheid leidt en “daarmee” tot een negatieve stereotypering van de zwarte mens. Dat is precies de omgekeerde redenering en kan niet tot een juiste uitkomst leiden. De vraag of sprake is van een negatieve stereotypering kan niet worden beantwoord aan de hand van subjectieve gevoelens van de gekwetsten. Een negatieve stereotypering is een feitelijke, objectieve toets. De rechtbank heeft die toets niet kenbaar toegepast.

bB

Geen negatieve stereotypering

74. Zwarte Piet houdt bovendien geen negatieve stereotypering in.
75. Ten eerste is geen sprake van stereotypering. Een stereotype is een “vaststaand beeld”. Zwarte Piet is geen stereotype van “zwarte mensen”, in de zin van negroïde. Zwarte Piet is geen neerlegging van een negroïde karakter en Zwarte Piet vertolkers beogen ook geen negroïde figuur uit te beelden, maar een vertolking te geven van de historische, mythische figuur Zwarte Piet. De rechtbank is dus uit gegaan van een niet bestaand stereotype. Dat de intentie van de Zwarte Pieten vertolkers daarbij relevant is, blijkt uit het arrest Aksu tegen Turkije (r.o. 69).
76. Ten tweede is in het geval van Zwarte Piet geen sprake van een *negatieve* stereotypering. De eigenschappen zwart zijn, kroeshaar, dikke rode lippen en gouden oorbellen zijn niet aan te merken als negatieve eigenschappen. Slechts het gebroken Nederlands en de rol van knecht zouden elementen kunnen zijn die als negatief zijn aan te merken. Die elementen zijn niet aanwezig in de figuur Zwarte Piet. Zwarte Piet is de vrolijke, acrobatische figuur naast Sinterklaas, vaak slimmer en scherper dan Sinterklaas. Voor zover deze elementen wel aanwezig zijn, zijn deze verklaarbaar vanuit de ontstaansgeschiedenis van Zwarte Piet en zijn rol en verhouding tot de Sinterklaas figuur. Dat is geen negatieve rol, maar de rol van vertegenwoordiger van de onderwereld en uitdager van de gevestigde orde.

Onvoldoende ernstig

77. Een negatieve stereotypering kan op grond van het arrest Aksu tegen Turkije slechts leiden tot een inbreuk op artikel 8 EVRM indien deze een bepaald niveau heeft bereikt. In het geval van Zwarte Piet is geen sprake van een zodanig ernstige en aanvallende feitelijke aantijging of een zodanig hardnekkig onjuist beeld (een stereotype), dat het oordeel gerechtvaardigd is dat er een effect is op de gevoelens van een etnische groep en de leden daarvan. Ook is geen sprake van een daadwerkelijke en ernstige beperking van het genot van het privéleven.⁶ Eén en ander blijkt in ieder geval niet uit de feiten aangehaald door de rechtbank.
78. De door de rechtbank aangedragen argumenten in r.o. 15.12 kunnen het oordeel dat sprake is van een ernstige negatieve stereotypering niet dragen. Daarin overweegt de rechtbank dat de Sinterklaasintocht jaarlijks plaatsvindt en vele bezoekers trekt en dat de verdere Sinterklaasviering vervolgens enkele weken in beslag neemt, in welke gehele periode Zwarte Piet een niet te missen onderdeel van het dagelijkse leven in Nederland uitmaakt. Deze omstandigheden maken niet, zoals de rechtbank lijkt te overwegen, dat het effect van een eventuele negatieve stereotypering ernstiger wordt. Het “certain level” van de negatieve stereotypering ziet op de mate waarin deze negatief is of de mate waarin het een stereotype bevestigt, niet op het bereik dat de uiting heeft.

---

⁶ EHRM 9 april 2009 (*A./Noorwegen*), EHRM 18 januari 2011 (*Mikolajova/Slowakije*) en EHRM 21 september 2010 (*Polanco/Spanje*).

bB

79. Bovendien had de rechtbank niet moeten onderzoeken of het *effect* een zekere mate van ernst heeft, maar of de negatieve stereotypering dat heeft. Het EHRM in Aksu spreekt immers over “*the negative stereotyping, when it reaches a certain level*”.
80. Het “effect” waar de rechtbank over spreekt zou eruit bestaan dat zwarte mensen zich minder gewaardeerd voelen dan de witte mens (r.o. 15.5). De veronderstelling van de rechtbank dat het aannemelijk is dat zwarte mensen gevoelens van minderwaardigheid overhouden aan een confrontatie met Zwarte Piet baseert zij op drie bronnen: het College voor de Rechten van de Mens zou van mening zijn dat Zwarte Piet als kwetsend wordt ervaren (r.o. 15.10.1), een enquête van het Bureau Onderzoek en Statistiek van de gemeente Amsterdam waarin ondervraagden zouden bevestigen dat Zwarte Piet als discriminerend kan worden ervaren (r.o. 15.10.2) en hetgeen eisers zelf hebben aangevoerd, namelijk dat zij Zwarte Piet als een belediging en als discriminerend ervaren (r.o. 15.5).
81. De rechtbank heeft teveel waarde toegekend aan het standpunt van het College voor de Rechten van de Mens, zoals uiteengezet in een e-mail en een kort bericht op internet. Nergens blijkt uit waarop het standpunt van het College is gebaseerd. Het lijkt er niet op alsof het College zelf onderzoek heeft gedaan naar de vraag of sprake is van racisme en wat het effect is van Zwarte Piet in dat verband. Het College is bovendien van mening dat een verbod op Zwarte Piet van staatswege niet de uitweg is en pleit dan ook voor een maatschappelijke discussie.
82. Uit het onderzoek “Hoe denken Amsterdammers over Zwarte Piet?” van het Bureau Onderzoek en Statistiek van de gemeente Amsterdam van december 2012, blijkt evenmin dat de negatieve stereotypering een zekere mate van ernst heeft. Het onderzoek ziet op de vraag of mensen Zwarte Piet als “discriminerend” ervaren. Dat is iets geheel anders dan een negatieve stereotypering. Dat Zwarte Piet niet discriminerend is, heeft de rechtbank bovendien zelf al vastgesteld (r.o. 12.6), zodat onduidelijk is waarom zij waarde hecht aan het onderzoek. Dat geen sprake is van discriminatie wijst er bovendien juist op dat het effect van een eventuele negatieve stereotypering beperkt is.
83. Het overgrote deel van de respondenten geeft bovendien aan niet te vinden dat Zwarte Piet discriminerend is (728 ten opzichte van 99). Dat geldt ook voor de Surinaamse, Antilliaanse en Ghanese respondenten.
84. De omstandigheid, ten slotte, dat de eisers zich door het fenomeen Zwarte Piet beledigd en gediscrimineerd voelen, kan ook geen effect hebben op de ernst van een eventuele negatieve stereotypering. Als gezegd, behelst dat immers een objectieve toets.

bB

Beroepsgrond IV – Artikel 10 en 11 EVRM niet bij de beoordeling betrokken

85. Zoals uiteengezet, is artikel 8 EVRM niet van toepassing en heeft de rechtbank het artikel verkeerd toegepast. De rechtbank heeft daarnaast een te beperkte toets verricht door artikel 10 en 11 EVRM niet in haar oordeel te betrekken.
86. Het EHRM beschouwt de uitingsvrijheid van artikel 10 EVRM als één van de essentiële grondslagen van een democratische samenleving, reden waarom deze slechts in uitzonderlijke gevallen kan en mag worden beperkt. De rechtbank gaat hierop echter in het geheel niet in. Zij draagt de burgemeester slechts op om door middel van een afweging met het “Nederlandse algemeen belang”, te beoordelen of de inbreuk op artikel 8 EVRM gerechtvaardigd is (r.o. 15.13). Daarmee heeft de rechtbank de burgemeester slechts opgedragen te toetsen aan artikel 8 lid 2 EVRM. Het in de besluitvorming enkel betrekken van artikel 8 EVRM, maar niet van artikel 10 en 11 EVRM, kan echter niet leiden tot een juist en zorgvuldig voorbereid besluit.
87. De rechtbank gaat met deze eenzijdige benadering volledig voorbij aan de expressievrijheid (artikel 10 EVRM) en de vrijheid van betoging (artikel 11 EVRM), terwijl vaststaat dat deze grondrechten bij een belangenafweging moeten worden betrokken. De rechtbank had dat in haar uitspraak ook moeten doen.
88. De overweging van de rechtbank dat de burgemeester bij de vergunningverlening geen volledige belangenafweging in de zin van artikel 8 EVRM heeft verricht (r.o. 15.13), is bovendien onjuist. Zoals volgt uit r.o. 5 van de uitspraak, heeft de burgemeester wel degelijk een belangenafweging gemaakt, waarbij naast de belangen van eisers ook de uitingsvrijheid is meegewogen. Dat blijkt uit verschillende uitlatingen van de burgemeester. De burgemeester is tot de conclusie gekomen dat de belangen van eisers minder zwaar wegen dan de belangen van voorstanders van de intocht.
89. Ervan uitgaande dat Zwarte Piet een beperking vormt op artikel 8 EVRM, *quod non*, is de conclusie van de burgemeester dat artikel 10 en 11 EVRM in dit geval prevaleren, bovendien juist.
90. Zelfs in het veel duidelijker en ernstiger feitencomplex in de zaak Aksu tegen Turkije, kwam het EHRM tot de conclusie dat geen sprake was van een inbreuk op artikel 8 EVRM. Daartoe woog het EHRM het belang van de klager bij bescherming van zijn etniciteit af tegen het belang van bescherming van de vrijheid van meningsuiting. Het EHRM kende daarbij belang toe aan het feit dat de nationale instanties er blijk van hadden gegeven dat “conflicting rights” een rol speelden en daarmee rekening hadden gehouden (r.o. 66).
91. Ook de burgemeester is zich in de onderhavige kwestie bewust geweest van de conflicterende belangen en gevoelens die in het kader van de discussie rondom Zwarte Piet spelen. Dat hij zich rekenschap geeft van de negatieve gevoelens die Zwarte Piet oproept bij sommigen, blijkt onder

bB

meer uit het feit dat hij openlijk deelneemt aan het maatschappelijk debat hierover en uit zijn uitlatingen in dat kader.

92. Verder worden (continu) aanpassingen doorgevoerd om tegemoet te komen aan de belangen van mensen die zich gekwetst voelen door Zwarte Piet. Zo wordt het uiterlijk van Zwarte Piet veranderd om enige schijn van stereotypering te voorkomen. Ook voor 2014 zijn weer wijzigingen aangekondigd.
93. Bovendien hebben noch de burgemeester noch de vertolkers van Zwarte Piet een racistische intentie, een omstandigheid die blijkens het Aksu-arrest van belang is bij de belangenafweging.
94. Vaststaat verder dat het fenomeen Zwarte Piet niet leidt tot discriminatie (r.o. 12.5-12.6). In die zin kan niet gezegd worden dat tegenstanders schade of andere negatieve gevolgen ondervinden van Zwarte Piet. Enig aantoonbaar, werkelijk effect op het privéleven, zoals vereist door het EHRM, ontbreekt. Dat blijkt ook uit het feit dat het een beperkte groep mensen betreft die zich stoort aan het fenomeen Zwarte Piet. De meerderheid van de Amsterdamse bevolking heeft geen probleem met Zwarte Piet, ook onder inwoners van Surinaamse, Antilliaanse en Ghanese afkomst, zo blijkt uit het onderzoek van de gemeente Amsterdam.
95. Tegenover de (beperkte) belangen van de tegenstanders van Zwarte Piet, staat de aanzienlijke beperking van de uitingsvrijheid van het Pietengilde. De expressievrijheid beschermt ook het recht Zwarte Piet te vertolken zoals dat al jaren gebeurt, op basis van eeuwenoude tradities en gebruiken. Het Pietengilde hecht er bijzonder aan om op deze manier de Nederlandse Sinterklaastraditie uit te dragen. De vrijheid van expressie kan in deze zaak niet los worden gezien van het behoud en de bescherming van het Nederlandse cultureel erfgoed, zoals beschermd door onder meer artikel 22 lid 3 van de Grondwet, artikel 15 lid 1 sub a IVESCR, artikel 27 lid 1 Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en het Verdrag ter bescherming van het Immaterieel Cultureel Erfgoed.
96. Nagenoeg de gehele Nederlandse bevolking hecht bovendien zeer aan het traditionele kinderfeest en aan de figuur Zwarte Piet. Een belangrijk onderdeel van die Nederlandse Sinterklaastraditie- en cultuur dreigt nu te verdwijnen. De gevolgen van de uitspraak van de rechtbank op de uitingsvrijheid laten zich al zien. Veel vertolkers, maar ook anderen, zijn naar aanleiding van de uitspraak bang om uit te worden gemaakt voor “racist” en besluiten om die reden om maar geen uitdrukking te geven aan hun wens Zwarte Piet als onderdeel van de Sinterklaastraditie te behouden. De HEMA overweegt zelfs om de beeltenis van Zwarte Piet geheel te verbannen uit de winkels. Van de uitspraak gaat dus een sterk “chilling effect” uit, waardoor het Sinterklaasfeest ingrijpend dreigt te veranderen en de expressievrijheid ernstig wordt beperkt.
97. Mede in het licht van de tegemoetkomingen en wijzigingen die al worden doorgevoerd, moet geoordeeld worden dat het in zijn algemeenheid bestempelen van Zwarte Piet als een

bB

“racistische stereotypering” te ver gaat en geen recht doet aan de expressievrijheid van het Pietengilde en de wens van een belangrijk deel van de Nederlandse maatschappij. Het is ook niet in lijn met het vereiste dat een beperking van de vrijheid van meningsuiting niet verder mag strekken dan strikt noodzakelijk.

CONCLUSIE

98. Voor vernietiging van het bestreden besluit was gelet op het voorgaande geen aanleiding. Namens appellanten verzoek ik u dan ook eerbiedig om op de hiervoor geformuleerde gronden het hoger beroep van appellanten gegrond te verklaren en de uitspraak van de rechtbank Amsterdam te vernietigen.

Met de meeste hoogachting,

D.M. Linders

Per 1 september 2014 is ons adres gewijzigd.
bureau Bandeis is nu gevestigd op de
Apollolaan 151, 1077 AR te Amsterdam